

УДК 343.14:343.74

К.С. Фомічовкандидат юридичних наук
Кіровоградський інститут державного та муніципального управління КПУ**ОСНОВНІ ЗМІНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ ЩОДО ДОКАЗУВАННЯ І ПРОТИДІЇ ПРОТИПРАВНОМУ ПОГЛИНАННЮ ТА ЗАХОПЛЕННЮ ПІДПРИЄМСТВ**

У статті розглянуто основні зміни в законодавстві України щодо боротьби з протиправним поглинанням та захопленням підприємств; проаналізовано ухвалений наприкінці 2013 р. Верховною Радою України урядовий закон про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств, досліджено вплив цих змін і впровадження нового Кримінального процесуального кодексу на процес доказування незаконного заволодіння суб'єктами господарювання; наведено класичне визначення поняття рейдерства, на основі аналізу зарубіжного досвіду досліджено практику запобігання рейдерським захопленням, визначено роль і значення держави в її запровадженні та діяльність держави щодо запобігання протиправним посяганням на суб'єктів господарювання, які супроводжуються корупцією та насильством, а також перспективні напрями формування державних механізмів протидії рейдерству.

Ключові слова: рейдерські схеми, рейдерство, протиправне захоплення і поглинання, доказування, протидія, суб'єкти господарювання.

I. Вступ

Тема протиправного захоплення та поглинання підприємств актуальна для України з моменту проголошення її незалежності. Причинами цього явища стало багато негативних факторів, до яких, насамперед, належать недосконалість вітчизняного законодавства та високий рівень корупції в країні. Хоча держава намагається вживати необхідних заходів з протидії протиправному захопленню підприємств, однак це питання досі залишається проблемним. Перерозподіл власності притаманний усім країнам з ринковою економікою. На сьогодні найгострішою проблемою розвитку та функціонування економіки є поширення процесів незаконного привласнення чужого бізнесу (рейдерство). Через практику рейдерських захоплень пройшла економіка більшості розвинених країн світу, страждають від неї й країни, що розвиваються, зокрема Україна. Не всі правовідносини, які виникають у процесі господарської діяльності, належно врегульовані чинним законодавством України, але вже можна зробити певні висновки про те, що наша держава робить перші свідомі кроки в боротьбі з протиправними захопленнями [1, с. 48]. Це зменшує можливості використання протиправних схем, але досі дає змогу деяким суб'єктам господарювання вчиняти протиправні дії: незаконно відбирати за допомогою шахрайських схем майно у власників, дестабілізувати нормальні ринкові відносини і процес виробництва.

Нині в Україні об'єктами рейдерських захоплень є не лише малі та середні підпри-

ємства, а й потужні господарські товариства. Це становить реальну небезпеку для розвитку корпоративного сектору вітчизняної економіки, збереження його конкурентних позицій на внутрішньому та світовому ринках. Тому боротьбу з такими протиправними захопленнями необхідно проводити не тільки на рівні окремих компаній, а й, насамперед, на державному рівні за умов наявності чіткої програми дій та застосування адекватних механізмів.

Аналіз стану наукових розробок у вітчизняних і зарубіжних джерелах з цієї проблеми свідчить, що вона є актуальною і становить науковий інтерес для багатьох науковців. Дослідженню механізмів регулювання корпоративних відносин і становлення системи антирейдерського захисту присвячені праці Е.В. Біджакова, З.С. Варналій, О.Ю. Киреева, Ю.Г. Ковнія, П.Я. Кравчука, І.І. Мазур, О.В. Манойленка, В.Ю. Нестеренко, В.В. Рябота, О.М. Сафронової, Н.С. Согріна, А.В. Халецького та ін.

Проте дотепер бракує комплексних досліджень, які необхідні для формування ефективною цілісною державною системою протидії рейдерству як в Україні, так і в усьому світі. Рейдерство є глобальним явищем, фіксованим у сферах бізнесу всього світу, але країни Європи більше цікавляться цією проблемою, активно змінюють своє законодавство, не даючи злочинцям змоги протиправно поглинати й захоплювати суб'єктів господарювання [1, с. 56]. Україні необхідно запровадити у своє законодавство позитивний досвід країн з більш розвинутою економікою. Це зумовлює вибір теми дослідження, його мету та завдання.

II. Постановка завдання

Мета статті – розробка положень щодо формування ефективних державних механізмів протидії рейдерським захопленням в Україні. Відповідно до визначеної мети основними завданнями є: дослідження основних змін у законодавстві України щодо боротьби з протиправним поглинанням і захопленням підприємств, аналіз ухваленого наприкінці 2013 р. Верховною Радою України урядового закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств, дослідження впливу цих змін та впровадження нового Кримінального процесуального кодексу на процес доказування незаконного заволодіння суб'єктами господарювання, вивчення практики запобігання рейдерським захопленням на основі аналізу зарубіжного досвіду, визначення ролі й значення держави у її запровадженні; розробка рекомендацій з формування ефективних державних механізмів протидії рейдерству в Україні.

III. Результати

Десятого жовтня 2013 р. Верховна Рада України прийняла Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців” (далі – Закон № 642VII). Цей закон був прийнятий на основі законопроекту № 0887 від 12.12.2012 р. і набуває чинності 28.03.2014 р.

Основною метою закону є недопущення використання схем і методів протиправного поглинання та захоплення підприємств, що створює реальну загрозу національним та економічним інтересам держави й вимагає формування ефективної системи протидії цим негативним проявам [7, с. 15].

Цим законом внесено зміни до низки нормативних актів, зокрема Кодексу про адміністративні правопорушення України, Господарського процесуального кодексу України, Кримінального кодексу України, Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України, Закону України “Про господарські товариства”, Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців”.

Так, Кримінальний кодекс доповнено ст. 205-1, 206-1 та 206-2.

Згідно зі ст. 205-1 “Підроблення документів, що подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців”, внесення в документи, що відповідно до закону подаються для проведення державної реєстрації юридичної або фізичної особи – підприємця, завідомо неправдивих відомостей, а також умисне подання документів, що містять завідомо неправдиві відомості, державному реєстратору – караються штрафом від 500 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк від 3 до 6 місяців, або обмеженням волі на строк до 2 років.

Стаття 206-1 “Захоплення будівлі, споруди чи іншого об'єкта підприємства, установи, організації” визначає, зокрема, що захоплення будівлі, споруди чи іншого об'єкта підприємства, установи, організації або інше неправомірне втручання в діяльність підприємства, установи, організації з метою протиправного управління ним (нею) за відсутності ознак протидії законній господарській діяльності, що призвело до порушення нормальної роботи такого підприємства, установи, організації, – карається обмеженням волі на строк до 2 років або позбавленням волі на той самий строк.

Згідно зі ст. 206-2 “Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації”, протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації, у тому числі частками, акціями, паями їхніх засновників, учасників, акціонерів, членів, шляхом вчинення правочинів з використанням підроблених або викрадених документів, печаток, штампів підприємства, установи, організації – карається виправними роботами на строк до 2 років або обмеженням волі на строк до 3 років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 2 років [7, с. 75].

У Господарському процесуальному кодексі визначено, що справи у спорах між юридичною особою та її учасниками (засновниками, акціонерами, членами), у тому числі учасником, який вибув, а також між учасниками (засновниками, акціонерами, членами) юридичної особи, пов'язаними із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням такої особи, розглядаються господарським судом за місцезнаходженням юридичної особи згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Зауважимо, що проблема боротьби з рейдерством актуальна для більшості країн світу, зокрема для країн пострадянського простору. Тому вітчизняним законотворцям варто звернути увагу на досвід країн світу та СНД, кримінальне законодавство яких передбачає відповідальність за реєстрацію незаконних угод із землею, внесення посадовими особами до державних реєстрів завідомо недостовірних даних, фальсифікацію рішень загальних зборів, і встановити покарання за такі злочини у вигляді позбавлення волі з конфіскацією майна та позбавленням права обіймати керівні посади [7, с. 80].

Значна частина рейдерських схем реалізується шляхом внесення недостовірних даних до Єдиного реєстру юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців щодо зміни складу учасників товариств або призначення

нового директора. Для зменшення зловживань у таких випадках у парламенті нещодавно зареєстровано законопроект № 2999, який виключає можливість застосування ксерокопій і зобов'язує подавати державному реєстратору лише оригінали документів для зміни складу учасників товариства або його керівника.

Слід зазначити, що одним із найвпливовіших методів, використаних під час протиправних захоплень підприємств, є ухвали суду про забезпечення позову. Зафіксовані випадки, коли, постановляючи ухвалу про забезпечення позову, суд допускає сторонню особу до виконання обов'язків керівника суб'єкта господарювання, яка надалі діє в інтересах рейдера. Або суд може накласти заборону на внесення змін до Єдиного державного реєстру юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців, тим самим перешкоджаючи законному власнику відновити контроль над підприємством [4, с. 45]. Отже, необхідно на законодавчому рівні уточнити перелік критеріїв для прийняття ухвал про забезпечення позову з обов'язковим гарантуванням захисту прав власності.

У багатьох рейдерських атаках використовуються підроблені документи, що містять печатку підприємства, виготовлення якої можна порівняно легко замовити без отримання дозволу в органах внутрішніх справ. Тому вдосконалення законодавства для забезпечення широкого впровадження електронного цифрового підпису буде дієвим превентивним способом використання підроблених документів у рейдерських схемах [3, с. 45].

У розвинених країнах під рейдерством розуміють “досягнення згоди між двома підприємствами про їх злиття або поглинання одним підприємством іншого”. В Україні, як і в деяких інших пострадянських державах, склалася дещо інша тенденція. Зазвичай рейдерство використовують як інструмент на шляху до штучного зниження вартості акцій товариства, доведення до банкрутства, знищення конкурента, часто використовуючи при цьому насильство.

Вважаємо, що рейдерство в юридичному розумінні – це протиправне захоплення чи поглинання господарських товариств, яке здійснюється проти волі (без підтримки) більшості акціонерів, як правило, за сценарієм із застосуванням фізичного чи морально-господарського тиску.

Законодавчого закріплення поняття “рейдерство” в нормативно-правовій базі України не набуло, проте влада певною мірою усвідомлює всю небезпечність такого процесу.

Аналізуючи проблеми рейдерства, варто орієнтуватися на загальновідому мудрість: “Краще не допустити, запобігти, ніж боротися й захищатися”. Від того, наскільки завчасно власник почне готуватися до відбиття

рейдерської атаки, залежать його шанси на збереження власного бізнесу. За наявними даними, до превентивного захисту вдається не більше ніж 20% підприємців. Це пояснює велику кількість успішних рейдів у нашій країні [1, с. 86].

Ефективне вирішення будь-якої проблеми потребує визначення причин її виникнення та вчасного їх усунення. Причини, які зумовлюють рейдерство, можна поділити на об'єктивні та суб'єктивні.

Об'єктивною причиною є те, що право власності є криміногенною категорією, яка потребує безперервного захисту, як правового, так і організаційного. Насамперед, це має здійснювати засобами приватного права сам власник, а вже потім, за умови недостатності приватної ініціативи, силою публічного права – держави. До того ж, для забезпечення охорони власності важливе значення має спосіб, у який вона набута, з погляду пересічної людини (якщо власність набута справедливо, то зазіхання на неї будуть мінімальні, і навпаки).

До суб'єктивних причин можна зарахувати правовий нігілізм власників контрольного пакета акцій, нехтування ними інтересами трудового колективу. Є певна особливість сьогодення: схеми рейдерських атак, на жаль, розробляють висококваліфіковані юристи, тому питання кваліфікації того чи іншого нападу як рейдерства в кожному випадку потребує ретельного аналізу й доказування [4, с. 65].

На особливу увагу заслуговує процес доказування та збирання доказів за чинним Кримінальним процесуальним кодексом, оскільки кардинальні зміни також істотно впливають на доказування у справах, пов'язаних з незаконним заволодінням суб'єктами господарювання.

Отже, доказами в кримінальному судочинстві тепер є фактичні дані, отримані в передбаченому КПК порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження й підлягають доказуванню. Процесуальними джерелами доказів є показання, речові докази, документи, висновки експертів (ст. 84 КПК).

Належними є лише ті докази, які прямо чи непрямо підтверджують існування чи відсутність обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, та інших обставин, які мають значення для кримінального провадження, а також достовірність чи недостовірність, можливість чи неможливість використання інших доказів (ст. 85 КПК) [2, с. 90].

При цьому доказ визнається допустимим, лише якщо він отриманий у порядку, встановленому КПК, а недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на нього не може поси-

латися суд при ухваленні судового рішення (ст. 86 КПК).

Крім того, ст. 87 визначено, що недопустимими є докази, отримані внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також будь-які інші докази, здобуті завдяки інформації, отриманій унаслідок істотного порушення прав та свобод людини [2, с. 96]. При цьому суд зобов'язаний визнати істотними порушеннями прав людини і основоположних свобод такі діяння:

1) здійснення процесуальних дій, які потребують попереднього дозволу суду, без такого дозволу або з порушенням його суттєвих умов;

2) одержання доказів унаслідок катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність особи, поводження або погрози застосування такого поводження;

3) порушення права особи на захист;

4) одержання показань чи пояснень від особи, якій не було повідомлено про своє право відмовитися від давання показань та не відповідати на запитання або їх отримання з порушенням цього права;

5) порушення права на перехресний допит (цілком нове. – К.Ф.);

6) отримання показань від свідка, який надалі буде визнаний підозрюваним чи обвинуваченим у цьому кримінальному провадженні, тобто такі покази вже не будуть будь-яким доказом у справі.

У кримінальному провадженні підлягають доказуванню:

1) подія кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення);

2) винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення;

3) вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розмір процесуальних витрат;

4) обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження;

5) обставини, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності або покарання.

Доказування полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження (ст. 91).

Обов'язок доказування вищезазначених обставин покладається на слідчого, проку-

ра та в установлених КПК випадках – на потерпілого. Щоправда, з цього правила є виняток – обов'язок доказування належності та допустимості доказів, даних щодо розміру процесуальних витрат та обставин, які характеризують обвинуваченого, покладається на сторону, що їх подає (ст. 92).

За ст. 93 КПК, збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим у порядку, передбаченому КПК. Зокрема, сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших процесуальних дій, передбачених КПК [6, с. 73].

Водночас сторона захисту та потерпілий здійснюють збирання доказів шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок; ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, а також шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів. Ініціювання стороною захисту, потерпілим проведення слідчих (розшукових) дій здійснюється шляхом подання слідчому, прокурору відповідних клопотань, які розглядаються в порядку, передбаченому ст. 220 КПК. Постанова слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій може бути оскаржена слідчому судді.

Докази можуть бути одержані на території іноземної держави в результаті здійснення міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.

Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення. Жоден доказ не має наперед встановленої сили (ст. 94).

Отже, з вищевикладеного можна зробити висновок, що, з одного боку, процес доказування став прозорішим, що позитивно впливає на процес досудового провадження, але

є також певні труднощі в застосуванні норм чинного КПК у провадженні справ щодо незаконного заволодіння суб'єктами господарювання. Ускладнення процесу доказування спричинене також тим, що в чинному КК України не встановлено "рейдерство" як кримінально каране діяння. Натомість є лише велика кількість статей, зокрема майже весь розділ злочинів проти власності, за якими можна притягувати до відповідальності злочинців, але, на нашу думку, для ефективною протидії незаконному поглинанню необхідно встановити рейдерство як кримінально каране діяння та доповнити КК України відповідною статтею, встановити відповідальність посадових осіб, причетних до цього діяння (при цьому доцільно використати досвід Російської Федерації).

Проаналізувавши чинне законодавство України, можна зробити висновок, що до сьогодні юридичного визначення термінів "рейдер" і "рейдерство" в Україні немає, вони не врегульовані жодними законодавчими нормами. Закріплення юридичного визначення терміна "рейдерство" як суспільно небезпечного діяння, його ознак та сутності дасть можливість відмежувати його від правових методів встановлення контролю над суб'єктами підприємництва. До того ж, зважаючи на суспільно небезпечні наслідки рейдерства, необхідно встановити кримінальну відповідальність за рейдерські захоплення.

Водночас, необхідно зазначити, що ефективність протидії рейдерству полягає не стільки у встановленні кримінальної відповідальності за вже вчинене захоплення підприємства, скільки в унеможливленні надання таким діям вигляду законних, а саме – в уникненні фальсифікації судових рішень, їх реєстрації минулими датами, підроблення журналів реєстрації позовних заяв, апеляційних та касаційних скарг, вхідних документів, що використовуються для ведення діловодства в судах [6, с. 96].

Вищій раді юстиції України за наявності неправомірних рішень судів необхідно вживати заходів щодо притягнення суддів до відповідальності. Для цього слід узагальнити практику притягнення до відповідальності, накладення дисциплінарних стягнень, позбавлення повноважень суддів, пов'язаних з рейдерством.

Одним із важливих шляхів боротьби з протиправними поглинаннями та захопленнями підприємств є удосконалення реєстрації прав власності на цінні папери та обліку цінних паперів. На сьогодні вітчизняна депозитарна система не має змоги забезпечити надійну систему обліку корпоративних прав, діяльність її учасників не повною мірою відповідає міжнародним стандартам тощо. З цією метою Кабінет Міністрів України розробив проект Закону України "Про систему депозитарного обліку цінних папе-

рів", положення якого спрямовані на створення прозорої депозитарної системи, її централізацію, забезпечення належного обслуговування широкого кола інвесторів, визначення механізмів взаємодії учасників депозитарної системи, недопущення ведення подвійних реєстрів тощо [10, с. 45].

Таким чином, одним із механізмів протидії рейдерству буде прийняття Закону України "Про систему депозитарного обліку цінних паперів" або внесення відповідних змін до чинного Закону України "Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні", якими слід передбачити, що реєстратор є єдиним і незалежним органом, до компетенції якого належить право вирішувати питання, пов'язані з випуском та обігом цінних паперів, об'єднанням фондових бірж тощо.

IV. Висновки

Ураховуючи викладене, можна зробити висновок про необхідність формування державних механізмів протидії рейдерству, розробки і реалізації комплексу заходів, зокрема вдосконалення чинного законодавства та реформування судової системи, захисту прав учасників господарських товариств [8, с. 45]. Для досягнення цього можна внести такі пропозиції:

- створити реєстр фізичних та юридичних осіб, які вже були задіяні в рейдерських схемах;
- створити реєстр державних службовців, співробітників правоохоронних органів та суддів, які були задіяні в рейдерських схемах, та позбавити їх статусу судді;
- ужити заходів щодо забезпечення більш ефективного функціонування Єдиного державного реєстру судових рішень;
- заборонити державним виконавцям здійснювати виконавче впровадження, якщо щодо підприємства в судах розглядається дві чи більше справ (різних за змістом рішень суду);
- запровадити оформлення судових рішень та їх копій на бланках суворої звітності (навіть з голографічним захистом);
- узагальнити практики застосування судами України матеріального та процедурного законодавства у справах, пов'язаних з недружніми поглинаннями;
- усунути колізії в корпоративному, господарському й процесуальному законодавстві та врегулювати розбіжності між законодавчими актами;
- здійснити юридичну експертизу законів і законопроектів при їх реєстрації, щоб усунути неврегульованість між нормативними актами та прогалини в законодавстві;
- ввести до Цивільного кодексу України норму, яка б передбачала обов'язкове повідомлення боржника про купівлю-

- продаж його боргів під загрозою розірвання таких договорів;
- законодавчо зобов'язати реєстраторів та утримувачів обов'язково повідомляти про планові реєстраційні дії власників корпоративних прав, щоб уникнути переходу прав без відома їх законного власника;
- посилити відповідальність за рейдерство шляхом внесення до Кримінального кодексу України самостійного нового складу злочину – “Рейдерство”;
- створити центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом для координації боротьби з рейдерством (антирейдерський комітет);
- підвищити рівень поінформованості суспільства про рейдерські захоплення, висвітлювати в ЗМІ шляхи і методи протидії рейдерству.

Список використаної літератури

1. Аналітична довідка : Матеріали Комітетських слухань Верховної Ради України “Шляхи подолання рейдерства: удосконалення законодавства та посилення реагування правоохоронних органів на протиправні дії його організаторів і виконавців”. – К. : Міжвідом. наук.-дослід. центр з пробл. боротьби з організованою злочинністю при РНБО, 2008. – 127 с.
2. Гмирко В.П. Доказування в кримінальному процесі: діяльнісна парадигма. Теоретичний аналіз. Проблематизація. СМД-репрезентація : монографія / В.П. Гмирко. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2010. – 314 с.
3. Головань І. Удар в стык: почему процветает “рейдерство” в Украине [Электронный ресурс] / И. Головань // Зеркало недели. – 2006. – Режим доступа: http://www.cripro.com.ua/?sect_id=1&aid=25372.
4. Грачев В. Некорпоративные методы захвата чужого бизнеса / В. Грачев // Враждебные поглощения в Украине. – 2008. – № 3 (6). – С. 57–61.
5. Задихайло Д. Корпоративне управління : навч. посіб. / Д. Задихайло, О. Кібенко, Г. Назарова. – Х. : Фоліо, 2003. – 687 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року // Голос України. – 19 травня 2012 р. – № 90–91 (5340–5341).
7. Кныш М.И. Стратегическое управление корпорациями / М.И. Кныш, В.В. Пучков, Ю.П. Тютиков. – СПб. : Культинформпресс, 2002. – 239 с.
8. Основні передумови та шляхи подолання рейдерства в Україні : аналіт. зап. // Персонал. – 2007. – № 27 (230). – С. 33–37.
9. Хоружий С. Про деякі проблеми ринку цінних паперів / С. Хоружий // Фінансові ризики. – 2000. – № 2. – С. 5–13.
10. Шляхи подолання рейдерства: удосконалення законодавства та посилення реагування правоохоронних органів на протиправні дії його організаторів і виконавців : Проект Рекомендацій за результатами проведення слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності. – К. : Вид-во ВР України, 2008. – 220 с.

Стаття надійшла до редакції 12.02.2014.

Фомичев К.С. Основные изменения в законодательстве по доказыванию и противодействию противоправному поглощению и захвату предприятий

В статье рассматриваются основные изменения в законодательстве Украины по борьбе с противоправным поглощением и захватом предприятий; анализируется принятый в конце 2013 г. Верховной Радой Украины правительственный закон о внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины относительно противодействия противоправному поглощению и захвату предприятий; исследуется влияние этих изменений и внедрения нового Уголовного процессуального кодекса на процесс доказывания незаконного завладения субъектами хозяйственной деятельности; приводится классическое определение понятия рейдерства, на основе анализа зарубежного опыта исследуется практика предупреждения рейдерских захватов, определяются роль и значение государства в ее внедрении и деятельность государства по предотвращению противоправных посягательств на субъектов хозяйственной деятельности, которые сопровождаются коррупцией и насилием, а также перспективные направления формирования государственных механизмов противодействия рейдерству.

Ключевые слова: рейдерские схемы, рейдерство, противоправный захват и поглощение, доказывания, противодействие, субъекты хозяйственной деятельности.

Fomichov K. Main law changes in proving and combating illegal acquisitions and misappropriation

This paper discusses the main changes in the legislation of Ukraine on combating illegal acquisition and misappropriation companies. Government Act on Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on combating illegal acquisition and takeovers approved the end of 2013 by the Parliament of Ukraine is analyzed. It was made some remarks concerning the impact of these changes and implementation of new criminal procedure code in the process of proving misappropriation by business entities. It is provided a classic definition of raiding, based on the analysis of foreign experience. The author investigates raider seizure prevention practices, defines the role and importance of the state in

its implementation and operations of the state to prevent illegal encroachment on businesses accompanied by violence and corruption, as well as perspective areas of state formation mechanisms to counteract raiding.

The main purpose of this article is to develop provisions for the formation of effective government mechanisms to counteract raider seizure in Ukraine. The author of the paper came to some conclusions about the formation of national mechanisms to counteract raiding, the necessity to foresee the development and realization of the set of measures, including improving the existing legislation and judicial system, protection of the participant's rights in business partnerships, obstructing corruption in law-enforcement and judicial authorities. To achieve the goal, the suggestions and conclusions are introduced.

Key words: *raider schemes, raid, misappropriation and absorption, proof, resistance, business entities.*